

„Nagyon rossz a véleményem a kormányról”

A tisztulás a demokrácia egyetlen esélye

Beszélgetés Eörsi Istvánnal

Még nagyobb válságba kerülhet a magyar demokrácia, ha a pártoknak nem sikerül megtalálniuk arculatukat — vallja Eörsi István, író. A demokratikus ellenzék markáns alakja, az SZDSZ alapító tagja lapunk munkatársának nyilatkozott.

— Az Ön mestere volt Lukács György, a nagy marxista gondolkodó. Ha élne, milyen véleményrel volna erről a Magyarországról?

— Nem tagadom meg, hogy a mesterem volt, de ez nem jelenti azt, hogy most is mindenben egyetértsek vele. A kérdés egyébként nagyon történelmietlen — jelenleg 105 éves volna. Nehéz erre felelni. Ő egy meggyőződéses kommunista volt. Nagyon örült volna a sztálinizmus bukásának. Minden bizonnyal marxista maradna és nagyon rossz véleménye lenne erről a jelenlegi kormányról. És ebben történetesen egyet is értenék vele, mert nekem is nagyon rossz a véleményem róla.

— Mert?

— Először is: nem szeretem az ideológiáját. Nem szeretem ezt a minden oldalról áradó — nem a kommunista és nem a marxista, hanem a normális polgári értelemben vett — jobboldaliról; a rasszizmust, az anti-cigányt, a nacionalizmust, az ökonervatív értékeket. Másrészt úgy látom: alkalmatlan rá, hogy a pártállamot felszámolja. Egyfelől kiegészít a nem legexponáltabb képviselővel. Másfelől maga is pártállami törekvésekről tesz tanúbizony-

ságot. A sok példa közül itt van a vagyoniügynökség, amelyiknek függetlennek kellene lennie a kormányzattól, mégis maga alá rendelte, s így a privatizálást a kormánytól tette függővé. A tökéscsoportokat érdekelte tette a kormánnyal való jó viszonyban. Magyarán: nem alakulhat ki a gazdaság államtól független szférája, ami a polgári társadalmakat jellemzi. Ugyanígy megpróbálja megszerezni a sajtót, a rádiót, a televíziót. A propagandának, a hírközlésnek az állammal való összenövéséről van szó, ami szintén a pártállamokat jellemzi. Az ilyen jelenségeket úgy tudnám összefoglalni, megpróbáljam, amit normális, demokratikus politikai eszközökkel most már nem érhetne el: az érdekeltség, a kliens rendszerrel közvetlen függőséget teremteni maga és a társadalom olyan rétegei között, amelyeknek bizonyos gazdasági vagy egyéb hatalmuk lehet.

— És ez elegendő ahhoz, hogy elvegye az ön híres derűjét?

— Nem, ez nem veszi el a derűmet. Az viszont igen, ha az olyan pártok is, mint például az SZDSZ, elemértaris emberi jogi kérdésekben nem mutatkoznak következetesnek. Ha az ellenfeleim — régen a pártállam — nem az emberi jogok alapján álltak, az nem vette el a derűmet, az igazolt engem. A Zétényi—Takács törvényt önmagában véve is felháborítóan tartom. Szemben Zétényi és Takács urakkal, nekem sok bajom volt a régi rendszerrel, tehát

igazán lehetne okom, hogy mindenféle bosszúért lihegjek. De úgy gondolom, hogy a jogállamiság fontosabb az egyéni bosszúknál. En a demokráciáért harcolok. De az, hogy a saját pártom nem mutatkozik ezen a téren következetesnek — tartózkodott a szavazásnál — ez a végsőig elkeserített. Csak addig maradok ebben a pártban, ameddig kiderül, hogy ez a tendencia megállítható, s hogy ez a párt továbbra is az emberi jogok teljessége alapján áll.

— Rendben, a következetlenség miatt csalódom. De mik azok az értékek, amiket vállalni tud ebből a mai SZDSZ-ből, úgy, ahogy az most van?

— Ahogy most van, sok mindent nem lehet vállalni belőle. Azokat a tendenciákat, viszont igen, amelyeknek az alapján megindult. Tehát az emberi jogok teljességét és egy anti-etatista társadalom felépítésének szándékát, mint közös nevezőt. Hogy a szociális, vagy a liberális gondolat milyen arányban keveredik benne, ez vitakérdés. En köztudomásúlag ezen a párton belül a szélső-baloldalhoz sorolom magam. Tehát minél több szociális elemet, sőt, olyan elemet is beletennék a politikánkba, amelyik bizonyos szociális törekvések elől sem rekeszti el végleg az utat. Jelenleg annyiban elégít ki az SZDSZ, hogy sok erőt látok benne, hogy továbbra is az emberi jogok teljessége alapján a polgári társadalomért küzd majd. Ezen persze nem burzsoá társadalmat, hanem a citoyenek társadalmát értem.

— Tudom, hogy ezt a kérdést is történelmietlenül fogja találni, de lesz-e még a következő választásokon Szabad Demokraták Szövetsége?

— Próféta nem vagyok, de semmi jel nem mutat arra, hogy ne legyen.

— Milyen átrendezésre számít a hazai belpolitikában 1994-ig?

— Azt remélem, hogy minden párton belül lesz egy tisztulási folyamat. Tisztulás valóban tisztulást érteket. Vagyis, hogy a pártok ráébrednek: kizárólag akkor tudnak pártokként működni és a lakosság érdeklődését akkor képesek visszahódítani, ha kifejezett, határozott társadalmi érdekeket képviselnek. Ha ez nem következik be, a demokrácia válságba kerül. Még nagyobb, mint amilyenbe most van.

Bujdos Attila

Aláírásukkal csatlakozhatnak

Értesítjük városunk polgárait, hogy az MSZP Korvin Ottó u. 9. sz. alatti politikai centrumában munkanapokon 8-tól 17 óráig; szombaton és vasárnap egész nap a belvárosban, fiatalok által gyűjtött ívekben csatlakozhatnak a Demokratikus Chartához, s a Magyar Nyugdíjasok Egyesületének követeléseire (7,5 milliárd forint értékű év végi nyugdíjkiegészítés, a nyugdíjak reálértékét megőrző 1992-es évi nyugdíjindexelés, a nyugdíjasok érdekképviseletének biztosítása a társadalombiztosítási önkormányzatban és az érdekegyeztető testületekben).

Az MSZP Miskolc Városi Elnöksége

* Nemcsak a régészet, a festészet is nyert László Gyula tehetségével

László Gyula kiállítása

Aktok és a honfoglalás

„Fényes Újhely”

Az ország félreestő zugai-ban élőknek — így a sátor-aljajúhelyieknek is — örök bánatuk, hogy kevésbé számíthatnak átutazóból „beeső vendéggé” való turistákra: ide határozott szándékkal el kell jönni, és megnézni a látnivalókat. Erre természetesen nehezebb rávenni a turistát, hiszen az is csak ember, s emberi gyarlóságai között ott található a lustaság is (nem annyira persze, mint az az otthonülőknél tapasztalható...)

Talán egyszer változik majd a helyzet, és (mondjuk) Sátorajjúhely szorosabb és élőbb kapcsolatot tart fenn a legközelebbi, hasonló lélekszámú szlovákiai várossal, mint a közigazgatási és színházzal rákényszerített, efféle szerepet betöltő magyar várossal: egyszerűen ezért, mert ez így kézenfekvő és praktikus.

Mindaddig azonban, míg a helyzet olyan, mint a mai, Sátorajjúhely kénytelen magához édesgetni az idegent: jöjjön el, és nézze meg a látnivalókat. A kínálatból vétek lenne kihagyni a helyi múzeumot, állandó és időszakos kiállításával.

Az állandó kiállítások, melyek a Zempléni-hegység természetrajzát, és a táj régészeti kultúráit mutatják

be, állandóan látogathatók a szép régi épületben, s hamarosan elkészül majd a „Fényes Újhely” című új, állandó kiállítás is, mely a honfoglalástól 1920-ig öleli fel az időt, s próbálja tárgyak segítségével megörökíteni. (A „Fényes Újhely” utalás Debreczeni Ember András XVIII. századbeli lókálpatrióta ihletésű költeményére, mely azonban nem hallgatott Újhelyi arnyairól sem: említé például a már akkor is létező cigánykérdést...)

Az időszakos kiállítások egyike László Gyula régészprofesszor kiállítása. A 81 éves neves régész tudós — az ELTE régészeti tanszékének volt vezetője — ezúttal művészként mutatkozik be: rajzai, festményei, plasztikai láthatók a sátorajjúhelyi múzeum hangulatos termeiben.

Nem amatőr művészről van szó: László Gyula a 30-as években a Képzőművészeti Főiskolát végezte el (együtt szerzett diplomát Szalay Lajossal), aztán 1936-ban lektorált régészettől.

Kettős indíttatásból a régészet és a festészet is profitált: remek rajzkészségével „forradalmasította” a régészetet, ő csinált (jó értelemben véve) divatot a leletek lerajzolásából. Szakte-

kintélyként nevet szerzett a honfoglalás korának kutatásában, az eltelt évtizedek alatt azonban folyamatosan művelte a festészetet is, méghozzá nem hobbistaként, hanem tudatos művészként.

Kor- és pályatársairól készült rajzaiból volt már kiállítás, de efféle — életmű-jellegű — gyűjteményes kiállítás még nem.

Tekintsék meg, ha arra járnak!

Kájé

Kit-mit véd a szakszervezet? 3.

Rossz a bányász kiscsizmája

Új nyugdíjazási rendelet

Karácsony közeledtén hadd idézzek egy kis éneket: „Rossz a Jézus kiscsizmája, sír a ködmöne, reszket, fázik, megvesz az Isten hidege. Hogyha volna kiscsizmám, Jézuskámnak odaadnám, bányászok ködmönkém, bányászok jól betakarom”. S még mielőtt valaki azt hinned, hogy a szakszervezeti sorozat írása közben megörültem, s már karácsonyi énekeket énekel, megnyugtatóul közlöm, csupán a bányászok sanyarú sorsára akartam felhívni a figyelmet.

Akár hiszik, akár nem, se csizmájuk, se munkáruhájuk nincs — elegendő — a lyukóbányai bányászoknak. Nem telik rá. Nem túlzás, a szakszervezeti titkár a Máltai Szeretetszolgálathoz fordult, hogy adjanak a szegény bányászoknak valami kapcánát valót, mert az sincs nekik. Takács Tibor szerint előállhat olyan helyzet, hogy nem a sztrájkfelhívás miatt nem mennek a föld alá a bányászok, egyszerűen azért, mert nem lesz miben lemenni. Utcai ruhában csak az utcára lehet menni, dolgozni nem.

Hírlik, a fiúk akár az utcára is mehetnek, nem enyhül meg a kormány szíve. Mindenesetre feszült a helyzet. Meglehet, nincs a kor-

mánynak báránnyörög ködmönkéje, de talán erre ma már nem is vágyunk. Hol van már az az idő, amikor kiemelt fizetés mellé bányászalakás-akció, katonai mentesség, hűségpénz, jó nyereség is dukált, s természetesen közmegebecsülés, társadalmi elismerés.

Meglehetősen nehéz a szakszervezet, mármin: a bányászszakszervezet felelősségét megállapítani jó néhány kérdésben, hogy tudniillik mennyire szolgálta ki az ésszerűtlen döntéseket, de tény, ameddig bírta, tartotta magát, mégpedig demokratikus eszközökkel, sőt egyetlen telet sem használt ki a lakosság vagy éppen a kormány rovására, hogy a céljait elérje.

Alighanem olyannyira tartatlantalan a helyzet, hogy nem véletlenül helyezték kilátásba a december 18-i sztrájkot. Megfogalmazták követeléseiket.

Állítsák le a külföldi szén behozatalt! Ez a hazai nyomott árak mellett katasztrofális piaci viszonyokat idézett elő.

Kötelezze a kormány a Magyar Villamos Művek Trösztöt, hogy vegye át a magyar bányák porszenét, kössön hosszú lejáratú szerződést.

A bányászokat sújtó gazdasági folyamatok miatt veszélybe került a szénbányászat mindennapi működése,

alapvető dolgok hiányoznak; nemcsak a fent említett öltözékek, de szerszámok sincsenek. Nincs lapát, csákány, fúró.

Lyukóbányán, de szinte valamennyi bányánál örökös gondot jelent a fürdés, elavultak a kazánok, elérték a csövek, csaptelepek. És ugyancsak neuralgikus pont, különösen télen a személyszállítás, kimaradnak járatok, a Volán még mindig képtelen tartani a menetrendet, fűteni a buszokat.

Ami talán kecsgetető, s a szakszervezetnek köszönhető, de egyben hátrányos is lehet, hogy január 1-től életbe lép egy új nyugdíjazási rendelet, miszerint akinek megvan a 25 év földalatti, illetve 5 ezer ledolgozott munkája, az elmehet nyugdíjba. De ki fog akkor dolgozni? Már a korengedmény is leültette szakmailag a vállalatot, s ez is azt jelenti majd, hogy sokan élnek a nyugdíjazási lehetőséggel.

Mindenesetre azt remélik a lyukóiak, hogy felértékelődnek a fiatalok, látnak majd előrelépési lehetőséget. Persze, ehhez az kellene, hogy legalább 2000-ig lassák a bányászat jövőjét.

(Folytatjuk)

Karosi Imre

Légzésoratórium az egri ifiházban

Légzésoratórium címmel december 9-én, hétfőn este hat órakor tartja bemutatóját az egri ifjúsági házban a Performance csoport. Műsoruk ars poeticája: Légzés-

kényszered van? Ne hagyj abba! Lélegezz az orrodon át, lélegezz egy sípon, egy résen át, a fogadon át! Lélegezz bárhol, csak lélegezz az istenért!

Mikulás a gyerekkórházban

Mikulás járt december 5-én, csütörtökön délután a miskolci Szentpéteri kapui kórházban lévő Gyermek-egészségügyi Központban. A kicsiket az óvónőképző, a 10. Számú Általános Iskola tanuló, a kereskedelmi szakmunkásképző iskola színjátszói és a Cibak együttes köszöntötte kis műsorral, majd megjelent a Mikulás is. A nagyterem-

ben összegyűlt mintegy százötven gyermek kivül az ágyhoz kötött kis betegekhez is ellátogatott, s a Miskolci Lőkörjárat és a Borsodi Zöldért Vállalat által felajánlott ajándékokat adta át. Az ünnepséget a miskolci női Kiwanis Klub szervezte, a kórházban dolgozó pedagógusok közreműködésével.